

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОВОДЖЕННЯ З НЕБЕЗПЕЧНИМИ ВІДХОДАМИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

*Доповідач – Ричков С., здобувач,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Небезпечні відходи – це відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними.

Загалом відходи сфер виробництва і сфери споживання залежно від фізичних, хімічних і біологічних характеристик усієї маси відходу або окремих його інгредієнтів поділяються на чотири класи небезпеки:

- I-й клас — речовини (відходи) надзвичайно небезпечні;
- II-й клас — речовини (відходи) високо небезпечні;
- III-й клас — речовини (відходи) помірно небезпечні;
- IV-й клас — речовини (відходи) мало небезпечні.

Україна має відносно добре обґрунтовану нормативну базу для утилізації небезпечних відходів. Управління небезпечними відходами здійснюється згідно з наступними законами, положеннями та стандартами:

- Закон про відходи;
- Закон про охорону навколишнього середовища;
- Класифікатор відходів ДК-005-96;
- Перелік робіт і об'єктів, що становлять екологічну небезпеку, Постанова КМУ № 554;
- Контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів, Постанова № 1016;
- Ведення переліку місць знищення відходів, Постанова № 1216;
- Визначення та реєстрація безхазяйних відходів, Постанова № 1217;
- Огляд обмежень щодо утворення та знищення відходів, Постанова № 1218;
- Ведення переліку місць утворення, переробки і утилізації відходів, Постанова № 1360.

Закон «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05/03/1998 з поправками 2002, 2005, 2010 2012 2014 і 2015 років) регулює відносини, пов'язані з утворенням, збиранням, а також збором, сортуванням, транспортуванням, переробкою (повторним використанням), вивезенням, знищенням та захороненням відходів, що утворюються в Україні, і транзитом через її територію, а також з перевезенням, переробкою та знищенням відходів, що імпортуються в Україну в якості вторинної сировини.

Стратегія визначає такі основні цілі управління небезпечними відходами в Україні:

- Звести до мінімуму вплив утворення небезпечних відходів та управління ними на навколишнє середовище, здоров'я та суспільство;

- Попередити і зменшити утворення небезпечних відходів у промисловості і суспільстві в цілому;

- Прагнути до збільшення автономності в управлінні небезпечними відходами шляхом утворення відповідної інфраструктури переробки, відновлення та утилізації.

Підхід, обраний для забезпечення того, щоб стратегія могла реально досягти цілей за вказаний термін, буде ґрунтуватися на наступному:

- Чітка політика і нормативно-правова база у відповідності до вимог розробленого законодавства ЄС для сектора;

- Суворі екологічні стандарти, необхідні для виробничих об'єктів для переробки та знищення небезпечних відходів;

- Розширені схеми відповідальності виробників, що використовуються як інструмент для управління конкретними потоками відходів, наприклад, відпрацьованих масел, відпрацьованих батарей і акумуляторів, та Директива ЄС про відходи електричного та електронного обладнання;

- Відповідальність утворювачів небезпечних відходів за весь цикл управління такими відходами до місця їхнього остаточного знищення або рекуперації;

- Надання достовірної інформації для цілей прийняття рішень.

Стабільний розвиток - принцип, який широко впроваджується в усьому світі. Він зосереджується на розвитку, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для потреб майбутніх поколінь. З огляду на це, збалансоване управління небезпечними відходами повинно забезпечувати, щоб відходи, які ми утворюємо, утилізувались і контролювались таким чином, щоб обмежити вплив їхнього знищення на навколишнє середовище у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі.

У цьому контексті системи управління небезпечними відходами, розроблені для України, повинні бути:

- Відповідними: системи та технології, що використовуються, підходять для конкретних потреб України;

- Здійсненними: бажані системи повинні бути легко здійсненними;

- Доступними: вартість систем і технологій, що використовуються, відповідає можливостям промисловості і громадян України.

Екологічні ресурси в цілому обмежені і їхнє використання у виробництві і споживанні може привести до погіршення їхнього стану. Якщо вартість забруднення враховується не належним чином у системі цін, ринок не відображає дефіцит таких ресурсів. Принцип, що повинен використовуватися для розподілу витрат на здійснення заходів щодо профілактики і боротьби із забрудненням для заохочення раціональне використання обмежених природних ресурсів, а також уникнення спотворень у міжнародній торгівлі та інвестиціях, є

так званим принципом «Забруднювач платить». Цей принцип означає, що забруднювач повинен нести витрати за проведення вищевказаних заходів, прийнятих державними органами з метою забезпечення того, щоб навколишнє середовище перебувало у прийнятному стані. Іншими словами, вартість послуг з утилізації небезпечних відходів повинна бути відображена у ціні цих послуг.

Уряд схвалив Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року. Стратегія має на меті впровадження системного підходу до поводження з відходами на державному та регіональному рівнях, зменшення обсягів утворення відходів шляхом збільшення обсягу їх переробки та повторного використання.

Її реалізація здійснюватиметься трьома етапами: перший - 2017-2018 роки, другий - 2019-2023 роки, третій - 2024-2030 роки.

Очікується, що реалізація стратегії сприятиме впровадженню системи управління відходами на інноваційних засадах; розробленню відповідного законодавства; покращенню стану навколишнього природного середовища, а також санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Також планується залучення інвестицій у сферу поводження з відходами, а відтак створення сучасної інфраструктури, запровадження новітніх технологій, зменшення обсягів їх захоронення на полігонах тощо.

Зокрема, стратегія передбачає створення до 2030 року 800 нових потужностей із переробки вторинної сировини, утилізації та компостування біовідходів, зменшення загального обсягу захоронення побутових відходів з 95% до 30%, мінімізацію загального обсягу відходів, що захоронюються, з 50% до 35%, а також створення мережі з 50 регіональних полігонів, які відповідатимуть вимогам 31-ої Директиви ЄС.

Для забезпечення моніторингу та контролю поводження з відходами буде діяти інформаційна система, яка включатиме відомості про номенклатуру та кількість відходів, що утворюються, перероблюються, утилізуються та видаляються.

Також буде обліковано суб'єкти господарювання, що надають такі послуги.

НЕСПРИЯТЛИВИЙ ВПЛИВ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ ПРОМИСЛОВИХ ВІДХОДІВ МЕТАЛУРГІЇ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

*Доповідач – Роменська Д.В., ст.,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
romenska@gmail.com*